

СПРАВА «КРАЙНЯК ТА ГУМЕНЮК ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF KRAYNYAK AND GUMENYUK v. UKRAINE)

(Заява № 12971/19)

Стислий виклад рішення від 6 листопада 2025 року

Заявників затримали 31 серпня 2015 року та взяли під варту за підозрою у причетності до вчинення терористичного акту біля Верховної Ради України, що призвів до загибелі людей. Національні суди неодноразово, приблизно кожні два місяці, постановляли ухвали про продовження строку тримання заявників під вартою, посилаючись на тяжкість обвинувачень, ризики переховування, впливу на свідків, а також на суспільний інтерес у належному розслідуванні злочину. Апеляційні скарги, подані заявниками та їхніми захисниками на деякі ухвали суду першої інстанції про продовження строку тримання під вартою (від 25 липня, 6 вересня та 24 жовтня 2019 року) розглядалися з істотними затримками – через тричотири місяці після їх подання. Після закінчення розслідування 10 серпня 2016 року справу було направлено для розгляду до суду. 22 травня 2020 року першого заявника звільнили з-під варти та помістили під цілодобовий домашній арешт, який закінчився 22 липня 2020 року. Другий заявник залишався під вартою, 05 липня 2023 року він помер. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за пунктом 3 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надмірну тривалість тримання їх під вартою; за пунктом 4 статті 5 Конвенції, що їхні апеляційні скарги на ухвали про продовження строку тримання під вартою не були розглянуті «оперативно». Другий заявник також скаржився за пунктом 5 статті 5 Конвенції у зв'язку з відсутністю або наданням неналежного відшкодування за порушення пункту 3 і 4 статті 5 Конвенції. Європейський суд зауважив, що обставини справи другого заявника в усіх відповідних аспектах подібні розглянутим в рішенні у справі «Крайняк проти України», у якому він встановив порушення пункту 3 статті 5 Конвенції з таких підстав. Європейський суд зазначив, що тримання другого заявника під вартою тривало понад сім років і десять місяців. Національні суди не проявили особливої ретельності після закінчення досудового розслідування та констатували порушення пункту 3 статті 5 Конвенції стосовно другого заявника. Щодо інших скарг заявників, Європейський суд зауважив, що апеляційні скарги заявників на ухвали про продовження строку тримання під вартою були розглянуті зі значною затримкою, і не було надано належного пояснення цій затримці. Європейський суд враховуючи свої висновки у керівній справі «Харченко проти України», зазначив, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з непроведенням оперативного розгляду апеляційних скарг заявників на ухвали про продовження строку тримання під вартою від 25 липня та 06 вересня 2019 року та пункт 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з непроведенням оперативного розгляду апеляційної скарги першого заявника на ухвалу про продовження строку тримання під вартою від 24 жовтня

2019 року. Також Європейський суд враховуючи висновки у керівних справах «Тимошенко проти України», «Котій проти України» та «Корбан проти України» констатував порушення пункту 5 статті 5 Конвенції стосовно другого заявника. Європейський суд розглянув основні юридичні питання, порушені в цій справі, і не було потреби ухвалювати окреме рішення щодо питання прийнятності та суті скарги першого заявника за пунктом 5 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Постановляє, що батьки другого заявника, пан Володимир Васильович Гуменюк та пані Лілія Володимирівна Гуменюк, мають право продовжити це провадження від його імені;
2. Оголошує прийнятними скарги другого заявника за пунктами 3 і 5 статті 5 Конвенції та скаргу заявників за пунктом 4 статті 5 Конвенції;
3. Оголошує непринятною скаргу першого заявника за пунктом 3 статті 5 Конвенції;
4. Постановляє, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції стосовно другого заявника;
5. Постановляє, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з непроведенням оперативного розгляду апеляційних скарг заявників на ухвали про продовження строку тримання під вартою від 25 липня та 06 вересня 2019 року.
6. Постановляє, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з непроведенням оперативного розгляду апеляційної скарги першого заявника на ухвалу про продовження строку тримання під вартою від 24 жовтня 2019 року;
7. Постановляє, що було порушено пункт 5 статті 5 Конвенції стосовно другого заявника;
8. Постановляє, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суті скарги першого заявника за пунктом 5 статті 5 Конвенції;
9. Постановляє, що встановлення порушення саме собою становить достатню справедливую сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, завданої першому заявнику;
10. Постановляє, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу: (I) 3 000 (три тисячі) євро другому заявнику та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди, які мають бути сплачені батькам другого заявника; (II) 70 (сімдесят) євро заявникам спільно та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок представника заявників, пана Заруцького;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

11. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.